

Стойко Наталія Євгенівна¹, кандидат економічних наук, професор кафедри землеустрою
 Стиранівський Богдан Андрійович¹, аспірант кафедри землеустрою
¹Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького (Львів, Україна)

Stoiko Nataliia¹, Ph.D, Professor of the Department Land Management, <https://orcid.org/0009-0004-2654-4978>
 Styranivskyy Bohdan¹, Postgraduate Student, Department of Land Management, <https://orcid.org/0009-0009-1849-8111>
¹Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies (Lviv, Ukraine)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВПОРЯДКУВАННЯ АГРОЛАНДШАФТІВ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ В УКРАЇНІ

CONCEPTUAL PRINCIPLES FOR MANAGING AGRICULTURAL LANDSCAPES TO PRESERVE BIODIVERSITY IN UKRAINE

Стойко Н. Є., Стиранівський Б. А. Концептуальні засади впорядкування агроландшафтів для збереження біорізноманіття в Україні. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2026. Том 11. № 4. С. 441 – 445.

Stoiko N., Styranivsky B. Conceptual principles for managing agricultural landscapes to preserve biodiversity in Ukraine. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2026. Volume 11. № 4, pp. 441 – 445.

Україна підтримує глобальну політику збереження біорізноманіття і ставить амбітні цілі щодо збільшення заповідності й лісистості території та зменшення деградації земель. Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних основ формування збалансованих агроландшафтів, які дозволяють поєднувати сільськогосподарське виробництво зі збереженням і відновленням біорізноманіття України. У цьому дослідженні розроблена концептуальна структура впорядкування агроландшафтів для досягнення цілей збереження і відновлення біорізноманіття України. Запропонована структура базується на концепції ландшафтних послуг і складається з інтегрованого управління землями, диференційованого зонування, землевпорядного регламентування, просторової організації території, оцінки і підтримки природоохоронних заходів. Ключове завдання впорядкування агроландшафтів полягає в інтеграції екологічних коридорів у просторове планування з ціллю поєднати фрагментовані ділянки природних угідь для міграції видів. Вважаємо, що природоохоронні заходи в агроландшафтах повинні здійснюватися у трьох напрямках: покращення стану природних і напівприродних середовищ існування через заповідання земель; відновлення деградованих сільськогосподарських і напівприродних угідь через ренатуралізацію і ревіталізацію земель; зменшення тиску на біорізноманіття через реабілітацію земель і регенеративне землеробство. Під час вибору напрямку використання земель в агроландшафтах потрібно враховувати концептуальні принципи збереження біорізноманіття (ландшафтна зв'язність, екосистемна цінність, відновлення, стійкість та адаптація). Вважаємо, що для найкращого цілісного результату щодо покращення біорізноманіття доцільно використовувати оцідані, змішані або багатфункціональні підходи до балансування використання земель. Невід'ємною складовою процесу впорядкування агроландшафтів є партисипативний природоохоронний розвиток громад, який сприятиме збільшенню відповідальності за екологічне майбутнє, ефективнішому вирішенню місцевих екологічних проблем, створенню стійких екосистем.
Ключові слова: агроландшафт, екологічна зв'язність, планування, збалансоване використання земель, землеустрі.

Ukraine is committed to supporting global biodiversity conservation initiatives and has established ambitious targets to increase the proportion of protected areas and forest cover while minimizing land degradation. The purpose of the article is to substantiate the theoretical and methodological foundations for the formation of balanced agricultural landscapes that enable the integration of agricultural production with the preservation and restoration of Ukraine's biodiversity. This study presents a conceptual framework for the management of agricultural landscapes to conserve and restore biodiversity in Ukraine. The proposed framework is founded on the concept of landscape services and includes components such as integrated land management, differentiated zoning, land-use regulation, spatial organization of the territory, and the assessment and support of nature conservation measures. A primary objective of managing agricultural landscapes is to incorporate ecological corridors into spatial planning, which effectively connect fragmented natural habitats and facilitate species migration. We assert that nature conservation efforts in agricultural landscapes should focus on three key areas: improving the condition of natural and semi-natural habitats through land conservation; restoring degraded agricultural and semi-natural lands through renaturalization and revitalization; and reducing pressure on biodiversity through land rehabilitation and regenerative agriculture. In determining land use in agricultural landscapes, it is essential to consider the guiding principles of biodiversity conservation, including landscape connectivity, ecosystem value, restoration, resilience, and adaptation. For optimal biodiversity outcomes, we advocate a conservation-oriented, mixed, or multifunctional approach to land use. An integral aspect of the agricultural landscape management process is participatory community-based conservation development, which fosters greater responsibility for ecological outcomes, promotes effective solutions to local environmental challenges, and contributes to the creation of resilient ecosystems.

Key words: agricultural landscape, ecological connectivity, planning, balanced land use, land management.

Вступ

Цілі Куньмінсько-Монреальської Глобальної Рамкової програми у сфері біорізноманіття зобов'язують держави-учасниці, серед яких Україна, суттєво збільшити площу природних екосистем і з'єднати їх між собою, відновити не менше 30 % деградованих екосистем, надати природоохоронний статус до 30% території суші, прісних і морських вод. Зокрема, до 2030 року забезпечити стале управління у сфері сільського господарства через використання природоорієнтованих практик, гуманних до біорізноманіття, які зберігають, підтримують і посилюють екосистемні послуги та функції (запилення, поліпшення ґрунтів, регулювання клімату, очищення повітря і води, зниження ризиків для здоров'я) [12; 21]. Однак, в Україні впровадження заходів щодо підтримки екологічної цілісності і збереження біорізноманіття через збільшення площі заповідних та природоохоронних територій ускладнюється тим, що у структурі земельного фонду держави до 70% займають сільськогосподарські угіддя, а розораність земель становить понад 50% [3]. Якщо врахувати нормативи стосовно структурних складових національної екологічної мережі, які повинні займати до 38% площі держави [8], та структурних складових Смарагдової мережі, які займають площу в 2,6 рази більше за природно-заповідний фонд [9], то є очевидною необхідність залучати до цих мереж сільськогосподарські угіддя, зокрема ті, які деградовані чи малопродуктивні, або ж розташовані між цінними природними ландшафтами. З огляду на це, актуальним є дослідження підходів до впорядкування території для відновлення біорізноманіття агроекосистем, які були спрощені через екстенсивні методи господарювання.

Агроландшафти – це динамічні, складні соціально-екологічні

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons CC-BY 4.

© Стойко Наталія Євгенівна,
 Стиранівський Богдан Андрійович, 2026

системи у межах фізичного простору, сформовані в процесі сільськогосподарського виробництва, які забезпечують зростаюче населення продуктами харчування і сировиною. Попри те, що у структурі агроландшафтів домінують сільськогосподарські угіддя, вони можуть виконувати низку екосистемних функцій, у тому числі підтримувати біорізноманіття [14]. У свою чергу, якісне біорізноманіття підтримує стійкість сільського господарства та продовольчу безпеку, а також допомагає екосистемам адаптуватися до змін клімату [18]. Однак, надмірний антропогенний вплив на агроландшафти України призвів до порушення екологічних процесів, деградації земель, фрагментації середовищ існування [5] і це негативно впливає на біорізноманіття. Встановлено, що внаслідок дії несприятливих екологічних чинників в агроландшафтах України до 50% видів домінантних комах стали малочисельними [6], а на гніздування птахів степового комплексу негативно впливають висока розораність, суцільне низьке скошування травостою і перевипас свійською худобою [19]. Для покращення ситуації, що склалась, обґрунтовано доцільність впровадження агролісомеліорації, оскільки агроландшафти, де природні екосистеми гармонійно поєднані із сільськогосподарськими угіддями, є більш стійкіші [1; 15]. Низка наукових праць присвячена дослідженню геопросторових компонентів та обґрунтуванню виділення структурних елементів екологічної мережі локального рівня [2; 4]. Як спосіб оптимізації агроландшафтів, у тому числі для цілей збереження біорізноманіття, пропонується ландшафтне планування території локального рівня [7], проте автори відзначають, що відновлення біотопів і створення екологічних коридорів в агроландшафтах є сумнівними та нереальними цілями, зокрема у контексті надання рекомендацій землекористувачам стосовно поводження з їх землями. Враховуючи цінність результатів наукових розробок, зазначимо, що питання впорядкування агроландшафтів з точки зору трансформації території за допомогою інструментів землеустрою для створення екологічного каркаса агроландшафту потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті

Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних основ формування збалансованих агроландшафтів, які дозволяють поєднувати сільськогосподарське виробництво зі збереженням і відновленням біорізноманіття України.

Виклад основного матеріалу дослідження

На нашу думку, рішення щодо впорядкування агроландшафтів для збереження біорізноманіття в Україні першочергово мають бути спрямовані на створення екологічних коридорів як інструментарію екологічної зв'язності. Це, у свою чергу, вимагає інтегрованого управління простором, в якому природоохоронні і сільськогосподарські угіддя функціонують спільно для досягнення довгострокової стійкості екосистем. У цьому контексті впорядкування агроландшафтів потрібно проводити через планування простору на місцевому рівні (на рівні громади) та здійснення заходів для зменшення деградації земель, захисту вразливих екосистем і відновлення природи, дотримуючись концептуальних принципів (табл. 1), які спрямовані на підтримку біорізноманіття й одночасно дозволяють приймати гнучкі рішення щодо сталого управління землями, зокрема сільськогосподарського призначення. Кожен принцип охоплює індивідуальне розуміння певних процесів і явищ, але ці принципи мають спільний цілісний задум – відновлення природи для покращення добробуту людей і збереження ресурсів для теперішнього й майбутнього поколінь.

Таблиця 1. Концептуальні принципи збереження біорізноманіття та їх застосування під час планування використання земель і впорядкування угідь в агроландшафтах

Принцип	Характеристика	Застосування
Ландшафтна зв'язність	Забезпечує зв'язок між середовищами існування для переміщення видів і поширення екологічних процесів	Проектування екологічних ядер, екологічних коридорів, буферних зон
Екосистемна цінність	Забезпечує надання екосистемних послуг – забезпечувальних, регулювальних, підтримуючих, культурних	Визначення цінності природи для фінансування природоохоронних заходів
Відновлення	Забезпечує баланс між деградованими землями та землями, які відновлюються, досягаючи нейтральної деградації земель	Ренатуралізація природних угідь, відновлення пасовищ і сіножатей
Стійкість і адаптація	Забезпечує здатність екосистем протистояти негативним процесам і відновлюватися	Адаптивне і регенеративне землеробство

Джерело: розроблено авторами.

Впорядкування агроландшафтів для збереження біорізноманіття передбачає перехід до збалансованої системи землекористування, яка включає оптимізацію структури угідь і створення екологічного каркаса. У цьому аспекті основна мета управління земельними ресурсами – надати обґрунтовані рекомендації стосовно сталих практик використання земель, щоб землевласники, землекористувачі і громади здійснювали свою діяльність на землі з мінімальною шкодою для природи і, цим самим, робили внесок у збереження й відновлення біорізноманіття. Такі практики повинні акцентувати увагу на заходах, що збільшують поглинання вуглецю в ґрунті, покращують запилення, сприяють природному контролю шкідників, покращують виробництво екологічно чистих продуктів харчування, зменшують забруднення довкілля. Є декілька підходів до використання земель для ведення сільського господарства з урахуванням природоохоронних вимог [13; 16; 17]:

– ощадний (*Land sparing*) – використання земель, яке базується на диференціації території на зони інтенсивного сільського господарства та зони недоторканої дикої природи: високопродуктивне землеробство на одних ділянках і природоохоронна діяльність на інших (наприклад, високоврожайні сільськогосподарські угіддя і заповідні території);

– спільний (*Land sharing*) – використання земель, яке передбачає інтеграцію природоохоронних заходів безпосередньо у господарську діяльність: екологічне і низько інтенсивне господарювання, яке безпечно для дикої природи (наприклад, органічне землеробство, агролісівництво, лісосмуги, живоплоти, інше);

– багатфункціональний (*Multifunctional land use*) – використання земель, яке поєднує різні функції на одній території: виробництво продуктів харчування, захист дикої природи, відновлювана енергетика, відпочинок (наприклад, агровольтаїка, дощові сади, агротуризм, інше).

Кожний підхід має як переваги так і недоліки для соціально-економічного розвитку територій, проте ці підходи доцільно використовувати під час обґрунтування методів ведення сільського господарства і управління земельними ресурсами, акцентуючи увагу на користь біорізноманіття (табл. 2).

Отже, під час просторового планування важливо визначити території: 1) для збереження – через заповідання земельних ділянок, переважно з природною рослинністю, що мають екологічну, наукову, естетичну цінність; 2) для відновлення – через ренатуралізацію деградованих водно-болотних угідь, лісів, покинутих промислових об'єктів,

деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь; 3) для захисту – через створення буферних зон з природних кормових угідь і лісів, що екстенсивно використовуються, лісосмуг, фітосмуг, інших захисних елементів (рис. 1).

Таблиця 2. Характеристика підходів до збалансованого використання земель в агроландшафтах для збереження біорізноманіття

	Багатофункціональний	Ощадний	Спільний
Плюси	Підвищує продуктивність у кожній сфері через поєднання видів діяльності і створення більш динамічного, безпечного та ефективного землекористування. Покращує біорізноманіття та екосистеми (захист дикої природи, підвищення якості ґрунту і водних ресурсів). Сприяє інноваційному управлінню земельними ресурсами та балансуванню між економічними, екологічними і соціальними потребами.	Забезпечує високо інтенсивне землеробство для високопродуктивного виробництва продуктів харчування на меншій площі. Забезпечує великі за площею природні екосистеми (ліси, луки, водно-болотні угіддя), необхідні для складних екологічних процесів (у т.ч. поглинання вуглецю) та захисту рідкісних видів.	Забезпечує екологічні практики землеробства, підтримує традиційні методи ведення сільського господарства, збільшує місцеві екосистемні послуги в агроландшафтах. Підтримує біорізноманіття, створюючи мозаїчність ландшафту для зв'язності середовища існування, що дозволяє видам мігрувати між ділянками неприродних угідь.
Мінуси	Може призвести до конфліктів між різними користувачами (сільськогосподарська і містобудівна діяльність, лісгосподарська і природоохоронна діяльність, інше). Ускладнює процес управління землекористуванням через координацію різних і часто суперечливих практик використання земель. Вимагає постійного контролю для уникнення потенційного екологічного ризику.	Високоінтенсивне землеробство погіршує якість ґрунту і зменшує місцеві екосистемні послуги. Може призвести до небажаного розширення сільськогосподарських угідь. Інтенсивні моделі землеробства монополізують ринок і утискають дрібних фермерів.	Низькопродуктивне землеробство вимагає залучення більших площ землі для виробництва продуктів харчування. Багато видів дикої природи не можуть вижити на невеликих площах природних чи напівприродних угідь. Може призвести до збільшення хижацтва у сільській і міській місцевості.

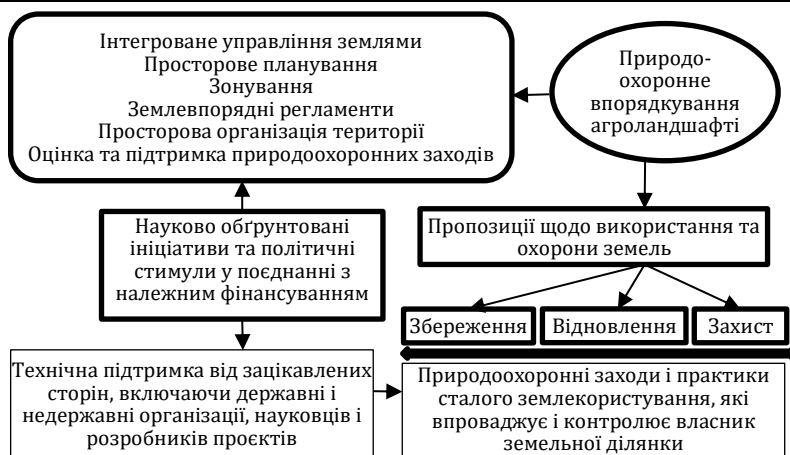
Джерело: розроблено авторами.

Враховуючи той факт, що в Україні багато екосистем надмірно деградували та/або відрізняються від природного стану і не можуть самостійно відновитися та/або ефективно функціонувати без належного управління землекористуванням, підтримуємо ідею комплексного зонування земель і територій, під час якого враховується інформація різних видів зонування, зокрема територіального, функціонального, природоохоронного [10]. Диференційований підхід до зонування дозволяє врахувати особливості використання земельних ділянок у межах кожного типу землекористування і встановити землевпорядний регламент, як обов'язковий інструмент визначення параметрів дозволеного землекористування і допустимих змін цих параметрів, враховуючи індивідуальні фізичні умови території. На основі результатів такого зонування розробляються пропозиції щодо оптимального режиму використання земельних ділянок, які після проходження стратегічної екологічної оцінки впроваджуються через документацію із землеустрою.

Для визначення синергії і компромісів між різними видами використання земельних ділянок рекомендуємо використовувати концепцію ландшафтних послуг [20], яку необхідно покласти в основу природоорієнтованого впорядкування території агроландшафтів. Така концепція визначає переваги, які можна отримати від ландшафтів та їх елементів (рослинного покриву, водойм, рельєфу, інше), сприяючи покращенню добробуту громад. Концепція базується на просторових характеристиках території та управлінні землями, поєднуючи біорізноманіття, природні, культурні і рекреаційні можливості, екологічне регулювання. Вона враховує просторовий вимір надання ландшафтних послуг і підходить для визначення екологічних функцій, які пов'язані з наявністю просторових структур (фацій, урочищ, місцевості), що взаємодіють між собою, визначаючи ландшафтне різноманіття [11].

Для покращення біорізноманіття агроландшафтів через трансформацію території рекомендується розробляти заходи у таких напрямках: відновлення і підтримка природних кормових угідь, торфовищ, водно-болотних угідь; відновлення і підтримка гідрологічних умов; впровадження і підтримка агролісівництва; створення і підтримка ландшафтних елементів; застосування оптимізованих сільськогосподарських практик. Такі заходи розробляються у проектах і робочих проектах землеустрою, де визначаються межі, площа і склад угідь, обмеження (сервітути) щодо використання і охорони земель. Для створення нових чи розширення існуючих природно-заповідних об'єктів важливо розробляти технічну документацію із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій. Під час підготовчих робіт для наочного спостереження, кількісної оцінки і моніторингу біорізноманіття в агроландшафтах важливо використовувати супутникові знімки і геоінформаційні системи (ГІС), які дозволяють відстежити зміни у земельному покриві та середовища існування. Також важливо проводити аналіз ґрунту на вміст органічних речовин і мікробне різноманіття. Це допомагає оцінити загальний стан екосистеми і ефективно спланувати відновлювальні заходи (заповідання, ренатуралізація, реабілітація, ревіталізація, інше).

Оскільки значна площа проектних територій екологічної мережі України (у першу чергу екологічні коридори) розташована на приватних землях сільськогосподарського призначення, вирішальне значення для досягнення цілей збільшення біорізноманіття агроландшафтів має проактивна участь землевласників. У цьому аспекті важлива взаємодія із землевласниками через фінансові стимули і компенсації (податкові пільги, гранти, монетизація

Рис. 1. Схема, що показує взаємозв'язок структурних елементів системи впорядкування агроландшафтів для досягнення цілей щодо збереження і відновлення біорізноманіття України (розроблено авторами).

екосистемних послуг), правові інструменти (природоохоронні сервітути, оренда для збереження), консультації і партнерство (навчання, залучення зацікавлених сторін, інтеграція в оцінку впливу), вирішення конфліктів (компенсація збитків, залучення до обговорення на етапі планування заповідних територій, пошук альтернативних видів діяльності). Основна мета – перейти від примусового підходу через вимоги і обмеження до партнерства через спільне управління та вигоду. Для України бар'єром у цьому напрямі є низькі фінансові можливості компенсаційних виплат землевласникам і землекористувачам за накладені обмеження у використанні земель, зокрема тих, які рекомендовано включити до ключових елементів екологічної мережі. З метою пошуку компромісів і зменшення конфліктів важливо під час обговорення і прийняття природоорієнтованих рішень залучати всі зацікавлені сторони (громади, державні установи, недержавні організації, представників приватного сектору, землевласників, інвесторів). Партисипативний природоохоронний розвиток громад сприятиме збільшенню відповідальності за екологічне майбутнє, ефективнішому вирішенню місцевих екологічних проблем, створенню стійких екосистем.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Україна прагне досягнути амбітних цілей щодо збереження і відновлення біорізноманіття на територіальному рівні через формування екологічної та Смарагдової мереж. Проте реалізації цих цілей перешкоджає висока сільськогосподарська освоєність і розораність земель. Ми вважаємо, що вирішення цієї проблеми в значній мірі лежить у площині пошуку підходів до впорядкування агроландшафтів, які базуються на принципах екологічної зв'язності, екосистемної цінності, відновлення, стійкості і адаптації. Природоорієнтовані заходи в агроландшафтах доцільно здійснювати в трьох напрямках: збереження, відновлення, захист.

Запропоновано концептуальну структуру впорядкування агроландшафтів, в основу якої покладено концепцію ландшафтних послуг. Основна ціль – збереження існуючих природних середовищ існування і створення нових природних й напівприродних ландшафтів. Ключове завдання – інтегрувати екологічні коридори у просторове планування для з'єднання фрагментованих ділянок природних угідь. Рекомендується проводити комплексне зонування, яке дозволить врахувати різні особливості використання земельних ділянок в агроландшафті та встановити землевпорядні регламенти у межах кожного типу землекористування.

Для успішного впровадження природоорієнтованих практик землеустрою необхідна проактивна участь землевласників і землекористувачів. Стратегічна і узгоджена політика управління землями, фінансові інструменти, системи підтримки доможуть стимулювати землевласників і землекористувачів впроваджувати заходи щодо заповідання, ренатуралізації, реабілітації, ревіталізації земельних ділянок для збереження біорізноманіття та залучати ці ділянки до структурних елементів екологічної мережі.

Література

1. Жук А. В. Теоретико-методологічні основи адаптивних стратегій збереження біорізноманіття та підтримання екосистемних послуг в агроландшафтах: дис. ... д-ра біол. наук. Київ, 2024. 516 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0524U000254>.
2. Заблотовська Н. В., Данілова О. М., Білоус Ю. П., Осташек П. Д. Формування екомережі локального рівня на прикладі проектування екомережі Вижицького району Чернівецької області. *Український журнал природничих наук*. 2023. № 6. С. 113–124. DOI: <https://doi.org/10.32782/naturaljournal.6.2023.12>.
3. Земельний довідник України. 2020. 30 с. URL: https://elearn.nubip.edu.ua/pluginfile.php/719528/mod_resource/content/1/%D0%97%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202020.pdf.
4. Карпюк З. К., Фесюк В. О. Локальна екомережа Ковельської міської територіальної громади: монографія. Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2023. 120 с.
5. Коршунова Ю. В., Задорожна С. В. Оцінка екологічної стійкості агроландшафтів степової зони. Інститут сільськогосподарства степу НААН. URL: <https://isgs-naan.com.ua/landscape>.
6. Лісовий М. М., Чайка В. М., Міняйло А. А., Мухаммед М. З. Зниження біорізноманіття ентомокомплексів у агроландшафтах України. *Агроекологічний журнал*. 2019. № 2. С. 72–76. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.2.2019.174027>.
7. Максименко Н. В. Ландшафтно-екологічне планування: теорія і практика: монографія. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 216 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/358118653_Landsaftno-ekologicne_planuvanna_teorija_i_praktika_monografia.
8. Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки: Закон України від 21.09.2000 № 1989-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-14#Text>.
9. Рішення постійного комітету Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних оселищ в Європі, затверджені 3-6 грудня 2019 року, що стосуються України (неофіційний адаптований переклад українською) / пер. з англ. А. Куземко, А. Недра, Ю. Вашеняк, М. Руднев; ред. та адапт. Д. Болдирева. Чернівці : Друк Арт, 2021. 88 с. URL: https://uncg.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Rishennia-BERN_2021.pdf.
10. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Гуцько Л. А., Капінос Н. О. Філософія зонування земель в Україні в контексті територіально-просторового планування землекористування територіальних громад. *Економіка та держава*. 2022. № 4. С. 13–19. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.4.13>.
11. Bastian O., Grunewald K., Syrbe R. et al. Landscape services: the concept and its practical relevance. *Landscape Ecol.* 2014. № 29. P. 1463–1479. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10980-014-0064-5>.
12. Convention on Biological Diversity. Decision 15/4: Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (CBD/COP/DEC/15/4). 2022. 14 p. URL: <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>.
13. Feniuk C., Balmford A., Green R. E. Land sparing to make space for species dependent on natural habitats and high nature value farmland. *Proc Biol Sci.* 2019. Vol. 286 (1909): 20191483. DOI: <https://doi.org/10.1098/rspb.2019.1483>.
14. Mueller L. et al. Agricultural Landscapes: History, Status and Challenges. Exploring and Optimizing Agricultural Landscapes. Innovations in Landscape Research. Springer, Cham, 2021. 734 p. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-67448-9_1.
15. Piskunova L., Zubok T., Klepko A., Karabach K., Kudriavtyska A. Agrolandscapes and their role in ensuring environmental safety. *Scientific Horizons*. 2024. № 27(11). P. 105–117. DOI: <https://doi.org/10.48077/scihor11.2024.105>.
16. Schumann H., Knierim A., Bellingrath-Kimura S.D., Kernecker M.L. Working with or against multifunctional landscapes? A case study of land users' local knowledge of grassland-forest transition zones in northeastern Germany. *Ecology and Society*. 2022. № 27(1):38. 51 p. DOI: <https://doi.org/10.5751/ES-12970-270138>.
17. Simensen T. Land sparing and land sharing in spatial planning: bridging historical ideals and contemporary applications. *Landscape Research*. 2025. P. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.1080/01426397.2025.2534039>.
18. Solutions for restoring Europe's agricultural ecosystems. Briefing. 2024. No. 13. doi: 10.2800/1811894. URL: <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/solutions-for-restoring-europes-agricultural-ecosystems?activeTab=b1ce3621-dbe2-42b6-ac8e-d251f2f960a2>.
19. Старовойтова Т. В. Вплив антропогенних факторів на екологію *Melanocorypha calandra* та *Alauda arvensis* у подових екосистемах межиріччя Дніпро — Молочна *Збалансоване природокористування*. 2021. № 2. С. 98–105. DOI:

<https://doi.org/10.33730/2310-4678.2.2021.237997>.

20. Termorshuizen J. W., Opdam P. F. M. Landscape services as a bridge between landscape ecology and sustainable development. *Landscape Ecology*. 2009. № 24(8). P. 1037-1052. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10980-008-9314-8>.
21. United Nations Decade on Ecosystem Restoration (2021–2030). United Nations General Assembly. (Resolution A/RES/73/284). 2019. 6 p. URL: <https://globalseaweed.org/wp-content/uploads/2024/12/UN-Decade-on-Ecosystem-Restoration-Strategy.pdf>.

References

1. Жук А. В. Теоретико-методологічні основи адаптивних стратегій збереження біорізноманіття та підтримання екосистемних послуг в агроландшафтах: дис. ... д-ра біол. наук. Київ, 2024. 516 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0524U000254>.
2. Заблотовська Н. В., Данілова О. М., Білоус Ю. П., Осташек П. Д. Формування екомережі локального рівня на прикладі проектування екомережі Вишницького району Чернівецької області. *Український журнал природничих наук*. 2023. № 6. С. 113–124. DOI: <https://doi.org/10.32782/naturaljournal.6.2023.12>.
3. Земельний довідник України. 2020. 30 с. URL: https://elearn.nubip.edu.ua/pluginfile.php/719528/mod_resource/content/1/%D0%97%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202020.pdf.
4. Карпюк З. К., Фесюк В. О. Локальна екомережа Ковельської міської територіальної громади: монографія. Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2023. 120 с.
5. Коршунова Ю. В., Задорожна С. В. Оцінка екологічної стійкості агроландшафтів степової зони. Інститут сільського господарства степу НААН. URL: <https://isgs-naan.com.ua/landscape>.
6. Лісовий М. М., Чайка В. М., Міняйло А. А., Мухаммед М. З. Зниження біорізноманіття ентомокомплексів у агроландшафтах України. *Агроекологічний журнал*. 2019. № 2. С. 72–76. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.2.2019.174027>.
7. Максименко Н. В. *Ландшафтно-екологічне планування: теорія і практика: монографія*. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 216 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/358118653_Landsaftno-ekologichne_planuvanna_teoria_i_praktika_monografia.
8. Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки: Закон України від 21.09.2000 № 1989-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-14#Text>.
9. Рішення постійного комітету Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних оселищ в Європі, затверджені 3-6 грудня 2019 року, що стосуються України (неофіційний адаптований переклад українською) / пер. з англ. А. Куземко, А. Недра, Ю. Вашеняк, М. Руднев; ред. та адапт. Д. Болдирева. Чернівці : Друк Арт, 2021. 88 с. URL: https://uncg.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Rishennia-BERN_2021.pdf.
10. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Гунько Л. А., Капінос Н. О. Філософія зонування земель в Україні в контексті територіально-просторового планування землекористування територіальних громад. *Економіка та держава*. 2022. № 4. С. 13–19. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.4.13>.
11. Bastian O., Grunewald K., Syrbe R. et al. Landscape services: the concept and its practical relevance. *Landscape Ecol.* 2014. № 29. P. 1463–1479. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10980-014-0064-5>.
12. Convention on Biological Diversity. Decision 15/4: Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (CBD/COP/DEC/15/4). 2022. 14 p. URL: <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>.
13. Feniuk C., Balmford A., Green R. E. Land sparing to make space for species dependent on natural habitats and high nature value farmland. *Proc Biol Sci*. 2019. Vol. 286 (1909): 20191483. DOI: <https://doi.org/10.1098/rspb.2019.1483>.
14. Mueller L. et al. *Agricultural Landscapes: History, Status and Challenges. Exploring and Optimizing Agricultural Landscapes. Innovations in Landscape Research*. Springer, Cham. 2021. 734 p. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-67448-9_1.
15. Piskunova L., Zubok T., Klepko A., Karabach K., Kudriavtyska A. Agrolandscapes and their role in ensuring environmental safety. *Scientific Horizons*. 2024. № 27(11). P. 105–117. DOI: <https://doi.org/10.48077/scihor11.2024.105>.
16. Schumann H., Knierim A., Bellingrath-Kimura S.D., Kernecker M.L. Working with or against multifunctional landscapes? A case study of land users' local knowledge of grassland-forest transition zones in northeastern Germany. *Ecology and Society*. 2022. № 27(1):38. 51 p. DOI: <https://doi.org/10.5751/ES-12970-270138>.
17. Simensen T. Land sparing and land sharing in spatial planning: bridging historical ideals and contemporary applications. *Landscape Research*. 2025. P. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.1080/01426397.2025.2534039>.
18. Solutions for restoring Europe's agricultural ecosystems. Briefing. 2024. No. 13. doi: 10.2800/1811894. URL: <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/solutions-for-restoring-europes-agricultural-ecosystems?activeTab=b1ce3621-dbe2-42b6-ac8e-d251f2f960a2>.
19. Старовойтова Т. В. Вплив антропогенних факторів на екологію *Melanocorypha calandra* та *Alauda arvensis* у подових екосистемах межиріччя Дніпро — Молочна Збалансоване природокористування. 2021. № 2. С. 98-105. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.2.2021.237997>.
20. Termorshuizen J. W., Opdam P. F. M. Landscape services as a bridge between landscape ecology and sustainable development. *Landscape Ecology*. 2009. № 24(8). P. 1037-1052. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10980-008-9314-8>.
21. United Nations Decade on Ecosystem Restoration (2021–2030). United Nations General Assembly. (Resolution A/RES/73/284). 2019. 6 p. URL: <https://globalseaweed.org/wp-content/uploads/2024/12/UN-Decade-on-Ecosystem-Restoration-Strategy.pdf>.

Стаття надійшла до редакції / Received 20.01.2026
Опубліковано / Published 25.02.2026

Прийнята до друку / Accepted 08.02.2026